

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Selvitysraportin hyötyjen ja käyttötarkoitusten kuvauksessa esitetään asioita, joiden osalta ei ole olemassa luotettavaa tietoa siitä, että opettajarekisterillä olisi esitetty vaikutus.

Selvityksessä ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota rekisterissä olevan tiedon luotettavuuteen ja kattavuuteen, mikä olisi kaikkien tahojen näkökannalta tärkein asia. Kelpoisuuden määrittelyyn liittyy perustellusti asetuksen mukaan rekrytoivan tahon tulkintaa asiasta (tutkinnon soveltuvuus, harkinta edellytetäänkö erityistä käytännön osaamista). Em. johtuen opettajarekisterissä olevaan tietoon henkilön kelpoisuudesta ei voi luottaa.

Selvityksessä esitetään hyötyjä ja käyttötarkoituksia käsiteltäessä sellaisia työhakuun ja rekrytointiin liittyviä hyötyjä ja käyttötarkoituksia, jotka eivät toteudu selvityksen luvussa 7:n kuvatussa rekisterin käytön toteutuksessa.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Haasteita ei ole huomioitu onnistuneesti. Kelpoisuuden määrittelyyn liittyvän tulkinnan tuomaa problematiikkaa ei ole riittävästi huomioitu. Rekisterin perustamisen ja ylläpitämisen koulutuksen

järjestäjille aiheuttamaa työmäärää ja tarvittavaa henkilöstöresurssin lisäystä on sitä tarkemmin selvittämättä vähätelty.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaiheittainen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaiheittaiseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea? Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Vaiheittainen toteuttaminen on järkevää. Opettajarekisterin toteuttamiseen liittyy kuitenkin sellaisia epäkohtia, että sitä ei tulisi toteuttaa ainakaan muun kuin perusopetuksen osalta.

Mikäli opettajarekisteri toteutuu, kohderyhmä tulee rajata päätoimisesti opettajan työtä tekeviin. Ammatillisessa koulutuksessa on asiantuntijuuteen perustuvia syitä, minkä vuoksi käytetään paljon sivutoimisia opettajia, joiden sisällyttäminen rekisteriin ei ole jo pelkästään siitä aiheutuvan työmäärän vuoksi järkevää.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Selvityksessä ei ole riittävästi tarkasteltu kaikkien kerättäväksi esitettyjen tietojen merkitystä. Kun tietojen keräys aiheuttaa työtä, tulee jokaisesta kerättävästä tiedosta olla oleellista hyötyä. Tämän voi kyseenalaistaa esim. täydennyskoulutusten tietojen sisällyttämisessä rekisteriin. Täydennyskoulutusten tietojen kerääminen ei kerro mitään asian vaikuttavuudesta, onko täydennyskoulutus tuottanut mitään todellista lisäarvoa osaamisen lisääntymisen muodossa.

Esitetyt sisällöt eivät pääosin sovellu ainakaan ammatillisessa koulutuksessa kerättäviksi tiedoiksi. Mm. opetuksen tuntimäärää viikossa ei ole järkevää opettajakohtaisista rekistereistä poimia. Tämän tiedon tallentaminen edellyttää ainakin ammatillisessa koulutuksessa huomattavasti lisää henkilöstöresursseja toimistotehtäviin, kun opettajien lukuvuoden aikana vaihtuvat viikkotuntimäärät lähtevät opiskelijoiden yksilöllisistä opintopoluista rakentumaan ja toiminta ei tapahdu opettajan jakso- tai lukuvuosikohtaisten työjärjestysten mukaan. Opetuksen määrä vaihtelee viikoittain ja opetus on vain osa opettajan työtehtäviä.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Tietojen käsittelytapa selvityksessä esitetyllä tavalla on järkevä.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Esityksessä on virheellisiä olettamuksia mm. siitä, että tiedot eivät muutu usein tai, että tästä ei aiheudu koulutuksen järjestäjille aiempaa tiedonkeruuta enemmän kustannuksia. Ammatillisessa koulutuksessa opettajien työtehtävät suunnitellaan työkaudeksi ja tehtävät vaihtelevat. Koulutuksen järjestäjillä on erilaisia järjestelmiä käytössä työajan suunnittelussa ja seurannassa, ja todennäköisempää on, että rekisterin pitäminen lisää koulutuksen järjestäjän kustannuksia niin järjestelmä- kuin henkilöstöresurssien osalta.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Kelpoisuuksia koskeva rekisteri voisi rakentua vastaavasti kuin esim. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekisterit ja rekisteröityminen tapahtuisi samalla tavoin valmistumisvaiheessa.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

Kun selvityksessä esitetään, että työtarjouksiin avoimesti suhtautuvat opetusalan ammattilaiset voisivat antaa luvan siihen, että työnantajat näkisivät rekisteristä opettajaa koskevat tiedot, unohdetaan se tosiasia, että opettajien rekrytoinneista isoin osa on tehtävä KVhL:n perusteella julkisen haun kautta.

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Ei

Helve Heikki
Savon koulutuskuntayhtymä/Varkauden lukio

Toriseva Tiina
Savon koulutuskuntayhtymä, Savon ammattiopisto